

CHEXOVNING "GAROV" HIKOYASINING BADIY- FALSAFIY JIHATLARI

Roʻzmatova Xurshida Joʻrabek qizi

Urganch Ranch texnologiya talabasi

Annatotsiya: Anton Pavlovich Chexov (1860-1904) rus va jahon adabiyotining eng yirik namoyandalaridan biri boʻlib, uning ijodiy merosi badiiy realizmning choʻqqisi hisoblanadi. "Garov" hikoyasi (1889) Chexovning boʻlish mavzusidagi chuqur falsafiy tahlili va inson mavjudligining mohiyatini anglashga qaratilgan asarlaridan biridir. Ushbu hikoya nafaqat oʻz davri, balki zamonaviy dunyo uchun ham dolzarbligini saqlab qolgan universal muammolarni qalamga oladi

Kalit soʻzlar: Ruh, moddiylik, pul, saxovat, bepoyonlik, barkamollik, tijoratlashtirish, mavjudlik, bemaʼnilik, maʼno izlash, nihilizm, foydalilik, bekorlik.

Аннотация: Антон Павлович Чехов (1860–1904) – один из крупнейших деятелей русской и мировой литературы, чье творческое наследие считается вершиной художественного реализма. Рассказ «Залог» (1889) – одно из произведений Чехова, представляющее собой глубокий философский анализ темы бытия и постижение сущности человеческого существования. В рассказе запечатлены общечеловеческие проблемы, остающиеся актуальными не только для своего времени, но и для современного мира.

Ключевые слова: Дух, материальность, деньги, щедрость, бесконечность, совершенство, коммерциализация, существование, бессмысленность, поиск смысла, нигилизм, полезность, тщетность.

Abstract: Anton Pavlovich Chekhov (1860-1904) is one of the greatest figures of Russian and world literature, whose creative legacy is considered the pinnacle of artistic realism. The story "The Pledge" (1889) is one of Chekhov's works, which is a deep philosophical analysis of the theme of being and an understanding of the essence of human existence. This story captures universal problems that remain relevant not only for its time, but also for the modern world.

Keywords: Spirit, materiality, money, generosity, infinity, perfection, commercialization, existence, meaninglessness, search for meaning, nihilism, utility, futility.

Chexov ushbu asarida inson hayotining ma'nosi, abadiy mavjudlik va o'lim muammolari, shuningdek, insoniy qadriyatlar va ularning sinovi kabi chuqur falsafiy masalalarni ko'taradi. Hikoya qahramonlari o'limdan qo'rqmaslik va hayotning o'ziga xos qadr-qimmatini hurmat qilish uchun garov o'yiniga kirishadilar. Bu syujet inson

psixologiyasining eng nozik tomonlarini ochib berish, shaxsning ichki dunyosini va uning hayotiy pozitsiyasini aniqlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Ilmiy maqolaning ushbu kirish qismida Chexovning "Garov" hikoyasining badiiy-falsafiy jihatlari, uning adabiyotshunoslikda talqini, shuningdek, hozirgi zamon adabiy tanqidida asarning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy magsadi ushbu asarning badiiy va falsafiy qadriyatlarini aniqlash, uning inson tabiati haqidagi abadiy haqiqatlarni ifodalashdagi ahamiyatini ochib berishdan iborat. Anton Chexovning "Garov" (1899) hikoyasi rus realizmi va modernizm o'rtasidagi bog'liqlikni ifodalovchi asardir.

Asosiy metodologik yondashuvlar:

- Tuzilma: Hikoya an'anaviy bosh, o'rta, oxir tuzilmasidan foydalanadi
- Badiiy usullar: Chexovning "qisqa hikoya qonuni" asosida har bir detal muhim ahamiyatga ega
- Tillning qo'llanilishi: Dialog va ichki monolog orqali qahramonlarning psixologik chuqurligi ochib beriladi. Qahramonlar motivatsiyasi: Asosiy qahramonlarning garov o'yinidagi harakatlari ularning ichki dunyosini ochib beradi
- Ichki ziddiyatlar: Tashqi garov o'yini qahramonlarning ichki kurashini aks ettiradi. Garov o'yini hayotning o'ziga metafora sifatida ko'riladi. Anton Chexovning "Garov" (1899) hikoyasining natija qismida, banker va huquqshunos o'rtasidagi garovning yakuniy oqibi tasvirlanadi. Hikoya oxirida: Huquqshunos 15 yil davomida hujratda yashab, izolyatsiya sharoitida falsafiy va ilmiy asarlarni o'rganadi.

Garov muddati tugagach, banker huquqshunosning hujratiga kirganda, u juda qariyb, eski va soqoli oqarib ketgan holda topiladi. Huquqshunos garovdan bir kun oldin xat qoldiradi va unda aytilishicha, u 15 yillik izolyatsiya davomida dunyoviy boyliklarning ahamiyatsizligini tushunib yetganligi va garovdan ozod qilinishidan bir kun oldin hujratni tark etganligi ma'lum qilinadi. Banker garov pulini to'lashdan qochish uchun huquqshunosni o'ldirishni rejalashtiradi, lekin huquqshunosning xatini o'qigach, sharmanda bo'ladi va yig'laydi. Ertasi kuni qo'riqchilar bankerga huquqshunosning hujratdan qochib ketganligi haqida xabar berishadi. Anton Chexovning "Garov" (1899) hikoyasi borliqning mazmuni, erkinlik, inson qirralari va kapitalizm tanqidi kabi chuqur falsafiy va ijtimoiy mavzularni ko'taradi. Hikoyaning markazida qasos olish va g'alaba qozonish orasidagi paradoks yotadi. Huquqshunos o'z garovini adolati uchun emas, balki bankerning mavqeini ag'darish uchun qo'llaydi. Natijada, u banker ustidan g'alaba qozongan bo'lsa-da, o'zining eng qimmatbaho – yoshlik va hayotining 15 yilini yo'qotadi. Bu erkinlikning o'zi nisbiy ekanligini ko'rsatadi.

Qadriyatlarining Yemirilishi Banker personaji orqali Chexov kapitalistik jamiyatda pul va mulkning mutlaqlashuvini tanqid qiladi. Bankerning huquqshunosni o'ldirishga urinishi uning pul va obro'ni inson hayotidan ustun qo'yishini ko'rsatadi. Bu kapitalizm insoniyatni yo'q qilish xavfi haqida ogohlantirishdir. Huquqshunosning

15 yillik izolyatsiyada olgan bilimi uning hayotga bo'lgan qarashini butunlay o'zgartiradi. U bilim orqali ruhan yangi tug'ilishni boshdan kechiradi. Bu bilimning insonni ozod qilishdagi rolini tasdiqlaydi. Vaqtning Inson Hayotidagi Ahamiyati Hikoyavaqtning qaytarilmasligi va uning qadri haqida ham fikr yuritadi. Huquqshunos g'alaba qozongan bo'lsa-da, o'tgan 15 yilni hech narsa qaytarolmaydi. Bu inson hayotidagi har bir daqiqaning ahamiyatini ta'kidlaydi. Yuzlamachiligi Banker va huquqshunos personajlari orqali inson tabiatidagi qarama-qarshiliklar ko'rsatiladi. Banker – tashqi tomondan muvaffaqiyatli, lekin ichki dunyosi qorong'u; huquqshunos – chetlatilgan, ammo ruhan boy. Bu insoniyatning murakkabligini ifodalaydi.

Chexovning "Garov" hikoyasi nafaqat o'z davri, balki hozirgi zamon uchun ham dolzarbligini saqlab qolgan asardir. Unda ko'tarilgan insoniyat, adolat, bilim va erkinlik masalalari har qanday davrda o'z ahamiyatini yo'qotmaydi. Chexovning qisqa, ammo judayam ma'noli hikoya yozish uslubi bu asarda o'zining eng yorqin ifodasini topgan. Har bir so'z va har bir detallarning o'z ma'nosi va vazifasi mavjud. "Garov" hikoyasi nafaqat o'z davri, balki hozirgi zamon uchun ham dolzarbligini saqlab qolgan asardir. Unda ko'tarilgan insoniyat, adolat, bilim va erkinlik masalalari har qanday davrda o'z ahamiyatini yo'qotmaydi. Chexov bu asar orqali inson qalbining cheksiz chuqurligini va hayotiy qarorlarning murakkabligini abadiylashtirgan.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Чехов А.П. Полное собрание сочинений и писем: В 30 т. — М.: Наука, 1974—1983.

Hikoya matnining eng ishonchli va ilmiy nashri. "Garov" hikoyasi 7-tomda (1977) joylashgan

2. Бердников Г.П. А.П. Чехов: Идеиные и творческие искания. — 3-е изд., дораб. — М.: Художественная литература, 1984